

UNIVERSITATEA DIN BUCUREȘTI

FACULTATEA DE LIMBI ȘI LITERATURI STRĂINE

ȘCOALA DOCTORALĂ DE STUDII LITERARE ȘI CULTURALE

MEMORIU DE ACTIVITATE ȘTIINȚIFICĂ

pentru susținerea publică a tezei de doctorat

**Diseminarea propagandei comuniste românești prin cultură
în statele capitaliste Grecia și Cipru
(1947–1965)**

Coordonator științific:

Prof. univ. dr. habil.: Tudor Dinu

Studentă-doctorandă:

Moscu Georgiana Xanthula

București, 2026

1. Prezentarea temei tezei de doctorat

Teza de doctorat, intitulată „*H διάδοση της ρουμανικής κομμουνιστικής προπαγάνδας μέσω πολιτισμού στα καπιταλιστικά κράτη Ελλάδα και Κύπρος, 1947-1965*” – „**Diseminarea propagandei comuniste prin cultură în statele capitaliste Grecia și Cipru (1947–1965)**”, se înscrie în domeniul studiilor literare și culturale și investighează mecanismele de transmitere și receptare a discursului ideologic comunist prin intermediul culturii în contexte politice capitaliste, în perioada Războiului Rece.

Cercetarea analizează cultura – literatura, presa culturală, traducerile, evenimentele artistice, instituțiile culturale și rețelele intelectuale – ca vector strategic al propagandei comuniste, într-un interval istoric caracterizat de polarizare geopolitică și competiție ideologică intensă. Alegerea Greciei și Ciprului ca studii de caz este fundamentată de intensitatea relațiilor politice și culturale dintre România comunistă și spațiul elen în perioada analizată.

Teza pornește de la constatarea că propaganda comunistă externă a fost analizată preponderent din perspectivă politică sau instituțională, în timp ce dimensiunea sa culturală, mai ales în state capitaliste din estul Mediteranei, a fost insuficient explorată. Prin urmare, lucrarea propune o perspectivă interdisciplinară asupra relației dintre cultură, ideologie și putere, contribuind la o mai bună înțelegere a competiției simbolice și a construcției narațiunilor ideologice din perioada Războiului Rece.

2. Parcursul formativ și relevanța acestuia pentru cercetarea doctorală

Configurația temei, a cadrului teoretic și a metodologiei cercetării doctorale este rezultatul unui parcurs formativ coerent și cumulativ, în care fiecare etapă de studiu a furnizat instrumente conceptuale, analitice și lingvistice necesare abordării interdisciplinare a diseminării propagandei comuniste prin cultură.

Formarea inițială în domeniul relațiilor internaționale și studiilor europene, realizată în cadrul Facultății de Științe Politice a Școlii Naționale de Studii Politice și Administrative (licență, 2008), a asigurat înțelegerea contextelor geopolitice, ideologice și istorice ale perioadei Războiului Rece. Lucrarea de licență, „*Spațiul musulman și Israel, context istoric și devenire*”, a presupus analiza relației dintre ideologie, conflict și reprezentare, oferind un prim cadru analitic pentru investigarea mecanismelor de influență politică și simbolică.

În paralel, studiile în relații economice internaționale, urmate în cadrul Academiei de Studii Economice din București (licență, 2007), au contribuit la dezvoltarea unei perspective structurale și comparative asupra relațiilor internaționale și a proceselor de influență transnațională. Abordarea comparativă aplicată în lucrarea de licență, „*Comparative analysis of macroeconomic indicators of Romania and Bulgaria in the context of the enlargement of the European Union*”, a consolidat capacitatea de analiză sistemică, ulterior valorificată în examinarea diferențelor de receptare a propagandei culturale în Grecia și Cipru.

Dimensiunea filologică și culturală a cercetării a fost consolidată prin absolvirea Masteratului de Traductologie Latino-Romanică (Universitatea din București, 2016), finalizat cu disertația „*Zorba Grecul în România – Paratraducere și paratext, studiu de copertă și receptare critică*”. Această cercetare a orientat interesul științific către studiul circulației culturale, al traducerii și al receptării ideologice a discursului literar în contexte politice și culturale diferite.

Cursurile de limbă și civilizație neogreacă, urmate în cadrul Universității Aristotel din Salonic (2005) și al Universității din Ioannina (2010), au facilitat lucrul direct cu surse grecești și înțelegerea aprofundată a discursului cultural elen. Competențele lingvistice certificate în neogreacă, engleză și franceză, dobândite prin formare universitară și atestări instituționale, au susținut analiza comparativă a surselor multilingve și examinarea discursurilor culturale și ideologice fără recurs la mediere secundară. Această formare lingvistică a reprezentat un element esențial în investigarea circulației transnaționale a propagandei comuniste prin cultură și în interpretarea mecanismelor de receptare în spațiile analizate.

Experiența profesională în domeniul turismului cultural, desfășurată preponderent cu grupuri provenind din Grecia, a contribuit la dezvoltarea unei perspective interculturale și comparative care a stat la baza formulării uneia dintre întrebările fundamentale ale cercetării: discrepanța dintre experiența istorică a comunismului în România și percepția parțial pozitivă sau incompletă a acestuia în anumite contexte culturale grecești, în pofida contactelor directe din perioada analizată.

Activitatea de traducere din limba greacă în limba română, concretizată prin contribuția la volumul *Seferis – între diplomație și poezie* de Vassilis Papadopoulos (Editura Omonia, 2019), realizată în colaborare cu Tudor Dinu, și prin traducerea volumului *Fiecare zi este un dar* de Stefanos Xenakis, a consolidat competențele de analiză filologică și de mediere interculturală, relevante pentru înțelegerea relației dintre literatură, discurs diplomatic și transfer cultural. În paralel, absolvirea cursului „Diplomație și siguranță națională” (Centrul de Strategii Aplicate, 2013) a oferit un cadru teoretic suplimentar pentru interpretarea diplomației culturale și a strategiilor non-militare de influență ideologică.

În ansamblu, parcursul academic reflectă o evoluție coerentă și cumulativă, în care formarea politică, economică, comunicațională, filologică și lingvistică converge către tema tezei de doctorat, susținând caracterul interdisciplinar, rigoarea metodologică și originalitatea cercetării.

3. Obiectivele cercetării și metodologia utilizată

Obiectivul general al tezei este analiza modului în care propaganda comunistă românească a fost diseminată prin intermediul culturii în Grecia și Cipru, în perioada 1947–1965, precum și reevaluarea rolului culturii ca instrument strategic al influenței ideologice externe.

Cercetarea urmărește formularea unei definiții operaționale a propagandei comuniste externe prin cultură, identificarea actorilor implicați, reconstruirea instrumentarului propagandistic și analiza receptării acestuia în rândul elitelor intelectuale.

Metodologia este una interdisciplinară, combinând cercetarea de arhivă, analiza discursului, analiza filologică și metoda comparativă.

4. Contribuții originale ale tezei

Teza demonstrează, pe baza documentelor de arhivă, că propaganda culturală a României comuniste a vizat sistematic spații capitaliste precum Grecia și Cipru. Lucrarea propune o definiție proprie a propagandei comuniste prin cultură, conceptualizată ca demers strategic și discret, orientat spre influențarea receptării emoționale și intelectuale și spre construcția unor narațiuni favorabile.

Sunt identificate și analizate organizații-paravan, precum Liga Eleno-Română și Clubul Prometeu din Cipru, care au funcționat ca instrumente semi-oficiale ale propagandei culturale.

5. Rezultate ale activității de cercetare

Rezultatele cercetării includ reconstituirea instrumentarului propagandistic concret și analiza operațiunii „Croaziera Transilvania” (1957), evidențiind modul în care acțiuni de diplomatie culturală disimulate au influențat schimburile culturale și percepțiile asupra României comuniste.

6. Reprezentarea României comuniste și receptarea propagandei culturale

Analiza textelor a paisprezece autori greci și ciprioți evidențiază caracterul neuniform al receptării propagandei culturale. Reprezentările României comuniste variază de la elogiere ideologică la neutralitate și critică explicită, demonstrând modul în care narațiunile ideologice au fost negociate, reinterpretate sau contestate.

Folosirea literaturii ca sursă complementară de cercetare istorică confirmă existența unor rețele ideologice și rolul culturii în construcția memoriei colective.

7. Relevanța științifică a cercetării

Cercetarea contribuie la extinderea studiilor asupra propagandei comuniste prin integrarea unei perspective culturale, literare și comparative. Studiile de caz dedicate Muzeului-Închisoare Doftana și Hotelului Triumf evidențiază modul în care spațiile simbolice au fost folosite pentru construirea unor narațiuni ideologice destinate publicului străin.

8. Publicații rezultate din cercetarea doctorală

8.1. Articole științifice publicate

- „Paradoxul Doftanei. O închisoare muzeu care i-a inspirat pe scriitorii greci”, în *DOC.EU*, anul III, nr. 4/2019, Cluj-Napoca, Editura Casa Cărții de Știință, pp. 34–40, ISSN 2601-1204;
- „Poeții greci Rita și Nikos Papa vizitează România comunistă”, în *DOC.EU*, anul IV, nr. 6/2020, Cluj-Napoca, Editura Casa Cărții de Știință, pp. 103–109, ISSN 2601-1204;
- „Λογοτεχνία, ελληνισμός και κομμουνισμός στη Ρουμανία σύμφωνα με ταξιδιωτικά κείμενα Ελλήνων συγγραφέων (1958)”, *Ελληνισμός και Βαλκάνια – αμφίδρομες σχέσεις: γλώσσα, ιστορία, λογοτεχνία, πολιτισμός (1453-2019)*, Πρακτικά 4ου Συνεδρίου των Νεοελληνιστών των Βαλκανικών Χωρών (Κομοτηνή, 22-24 Νοεμβρίου 2019), Τόμος Α΄ „Literatură, elenism și comunism în România în textele de călătorie ale scriitorilor greci (1958)”, în *Elenism și Balcani – relații reciproce: limbă, istorie, literatură, cultură (1453–2019)*, lucrările celui de-al IV-lea Congres al Neoeleeniștilor din Țările Balcanice de la Komotini, 22–24 noiembrie 2019, vol. I, Komotini, Grecia, 2022, pp. 494–506.

8.2. Articol științific în curs de publicare

„Themis Kornaros’ study on theft and looting by the Nazis during the occupation of Greece”, în colaborare cu dr. Samuel Andrew Hardy, în *RAIA – Revista Institutului Român de Arheologie din Atena*.

